

HIZKUNTZA-ZAILTASUNETAN JARDUTEKO PROTOKOLOA

DBHH-ko 3. eta 4. mailak (Bigarren zikloa)

1. Sarrera

Protokolo hau irakurketan eta idazketan ikasteko zailtasunak dituzten ikasle guztiei zuzenduta dago, horrek asko zailtzen baitu gainerako ikaskuntzak eskuratzea. Eta baita ahozko hizkuntzan adierazteko arazo larriak dituzten ikasle guztiei ere bai.

Zailtasun horiek irakurketa-idazlan prozesuari eragiten diote nagusiki, nahiz eta beste arlo batzuk ere egon daitezkeen, gutxi gorabehera aldatuta: lan-memoria, arreta (batez ere karga linguistiko handiko jardueretan), koordinazioa, pertzepzioa, espazio-denbora orientazioa eta elementu matematikoen erabilera.

Zailtasun horien ondorioz eta testuinguruari erantzunez (eskola, familia eta gizartea, etab.), bigarren mailako sintomatologia arina, ertaina edo larria ager daiteke: konfiantza falta, autoestimua baxua, antsietatea, depresioa, frustrazioa, loaren nahasmenduak, elikaduraren nahasmenduak, portaeraren nahasmenduak, somatizazioak eta abar.

Arazo horrekin batera beste nahasmendu batzuk ere izaten dira askotan, hala nola AGHA (Arreta Galeragatiko eta Hiperaktibitateagatiko Asaldura), diskalkulia, disgrafia odata disortografia.

Irakurketa- eta idazketa-nahasmenduak edo bestelakoak dituzten ikasleentzat handia kontuan hartuta, eta gure ikasgeletan aurkezten diren kasu guztiei erantzuteko, jarduera-protokolo hau prestatu dugu, non irakasleei dokumentu erabilgarri eta praktikoa ematea baita helburu nagusia.

Jarraian, dislexia duen ikasle batek izan ditzakeen zailtasunak deskribatu ditugu, baina beti kontuan izan behar dugu ikasle guztiak ez direla berdinak eta bakoitzak bere zailtasunak dituela. Gauza bera gertatzen da jarduteko jarraibideekin; irakasgaiaren, irakaslearen eta ikaslearen beraren arabera, kasu bakoitzerako jarduketa egokiak hautatuko ditugu.

Garrantzitsua da protokoloa irakasle guztiek erabiltzea, lehen aipatutako arloetan zailtasunak dituzten ikasleei erantzun eraginkorra emateko, Orientazio Departamentuaren parte-hartzearekin.

Garrantzitsua da protokoloa irakasle guztiek erabiltzea, lehen aipatutako arloetan zailtasunak dituzten ikasleei erantzun eraginkorra emateko, Orientazio Departamentuaren laguntzarekin.

2. Zailtasunak

Arloa	Ezaugarriak
Ulermena eta ahozko adierazpena	<ul style="list-style-type: none"> • Lexikoa (hiztegia) eskuratzeko zailtasunak ditu. • Hitz egitean, azalpen luze eta korapilatsuak ematen ditu. • Hitz egitean, "Jolasten du denborarekin" (um ..., eh ...). • Zailtasunak ditu norberaren esperientziak kontatzeko, emozioak adierazteko ... • Kosta egiten zaio jarraibide batzuk jarraitzea.
Irakurketa / Idazketa	<ul style="list-style-type: none"> • Irakurtzeko zailtasunak ditu. • Idazteko zailtasunak ditu. • Zailtasunak ditu hitz multisilabikoetan. • Irakurketarekiko eta idazketarekiko nazka. • Letra-silaben ordena aldatzen ditu hitzen barruan (inbertsioak). • Letrak, silabak edo hitzak kendu edo gehitzen ditu (ez-egiteak edo gehikuntzak). • "Ispiluan" letra simetrikoak nahasten ditu (errotazioak). • Letrak beste batzuegatik aldatzen ditu (ordezkapenak). • Hitzak modu desegokian bildu eta bereizten ditu (unioak-zatiketak). • Ortografia falta asko egiten ditu. • Kosta egiten zaio ortografia-arauak integratzea • Sintaxi-akatsak egiten ditu. • Akats gramatikalak ditu (adibidez: "Etxean joan behar dut"; "atzo zinemara noa"...)) • Zailtasunak ditu kontzeptu morfosintaktikoak identifikatzeko orduan. • Puntuazio akats ugari egiten ditu (irakurketa eta idazketa). • Zailtasunak ditu irakurketa kolektiboak jarraitzeko (galdu egiten da). • Irakurtzean errenkadak saltatzen ditu. • Irakurtzean edo ahozko azalpen bat egitean hitzak asmatzen ditu. • Zailtasunak ditu literatura-generoak identifikatzeko orduan (poesia, antzerkia, narratiba ...). • Zailtasunak ditu metrikarekin lotutako kontzeptuak identifikatzeko eta aplikatzeko (errima kontsonantea/asonantea, arte handi/txikiko bertsoak ...) • Ez zaio gustatzen jendaurrean irakurtzea. • Diktatzeko idazketa-zailtasunak ditu (ez du jarraitzen, galdu egiten da, etab.). • Zailtasunak ditu kopian (arbela, testu inprimatua ...). • Zailtasunak ditu apunteak hartzeko orduan. • Idazkera arduragabea, desordenatua eta batzuetan irakurtezina izateko joera. • Atzerriko hizkuntzak (frantsesa, alemana, ingelesa ...) ikasteko zailtasun handiagoa. • Idatzizko konposizioak planifikatzeko eta idazteko zailtasuna.
Matematika eta denboraren ulermena	<ul style="list-style-type: none"> • Zailtasunak kalkulu mentalean. • Zailtasunak ditu sinbolo matematikoak interpretatzeko eta erabiltzeko.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zailtasunak ditu denboraren kontzeptuarekin (egunak, hilabeteak, orduak, datak, urtaroak). • Denbora-kontzeptuekin lotutako hiztegia barneratzeko zailtasunak (gaur, bihar, lehen, gero, orain, lehen, bigarren ...) • Zailtasunak ditu biderkatzeko taulak gogoratzeko. • Zailtasunak ditu problemak ulertzeko eta ebazteko.
Alderdi kognitiboak, memoria, arreta eta kontzentrazioa, pertzepzioa, orientazioa, sekuentziarioa.	<ul style="list-style-type: none"> • Zailtasunak ditu kopiatzeko orduan. • Kexu da irakurketan letrak mugitzen direlako. • Zailtasunak ditu abezedarioa automatizatzeko orduan (hiztegiaren erabilera, aurkibideak ...). • Nahasmendua hiztegian eta orientazio espazialari lotutako kontzeptuetan (eskuina, ezkerre, perspektibak, mapetako kokapena ...). • Memoria txarra datuetarako/formuletarako/definizioetarako, etab. • Jarraibide, mezu, mandatu eta abarretarako memoria baxua. • Aurreko egunean ikasitakoa gogoratzeko zailtasunak ditu. • Zailtasunak ditu irakurketaren bidez jasotako informazioa gogoratzeko. • Epe luzerako memoria ona (aurpegiak, esperientziak, lekuak, etab.). • Gauzak erraz galtzen ditu (ahaztu egiten du gauzak non utzi dituen, ez du beharrezko materiala ekartzen klaseetara...). • Zailtasunak ditu erritmoarekin (poesia, musika, etab.). • Arreta mantetzeko zailtasunak ditu.
Osasuna	<ul style="list-style-type: none"> • Sarritan izaten ditu tripako eta/edo buruko minak. • Lotutako arazo emozionalak ditu: antsietatea, depresioa, elikadura-nahasmenduak, lo-nahasmenduak, jokabide-arazoak ... • Larruazaleko asaldurak ditu (dermatitis atopikoa, eritemak ...).
Nortasuna eta antolaketa pertsonala	<ul style="list-style-type: none"> • Ez da ordenatua. • Kosta egiten zaio antolatzea (mahaitxoa, etxeko lanak, objektu pertsonalak). • Zailtasunak ditu modu independentean ikasteko orduan. • Kosta egiten zaio zereginak eta/edo betebeharrak aurreikusitako denboran amaitzea. • Emozionalki sentikorra da. • Askotan, umore-aldaketa bortitzak izaten ditu. • Intuizio-gaitasun handiagoa du. • Jakin-min, sormen eta irudimen handiagoa du. • Sarritan heldugabe gisa katalogatzen da. • Eskolako asegabetasuna (berdinekin eta/edo irakasleekin). • Ikaskuntzekiko motibazio txikia. • Askotan "alfer" gisa katalogatzen da. • Erraz nekatzen da. • Autoestimua baxua. • Oso sentikorra. • Gizarte-egokitzapenerako zailtasunak (gizarte-murrizketa, agresibitatea, arauetarako zailtasunak, inhibizioa ...).
Koordinazio psikomotorra	<ul style="list-style-type: none"> • Zailtasunak ditu mugimen-trebetasun finetan (eskuzko baldartasuna eta trebetasun gutxi). • Zailtasunak ditu mugimen-trebetasun lodietan: koordinazioa eta/edo oreka (pilota-jokoak, taldean, korrika egitea, salto egitea, etab.). • Zailtasunak ditu lateralitateko, orientazio espazialerako... • Sekuentzia motorrak egiteko zailtasunak (adibidez: teknologia, marrazketa teknikoak, musika-tresnak, gorputz-hezkuntza ...).

3. Jarduteko jarraibideak

<p>Jarraibide orokorrak</p> 	<ul style="list-style-type: none">•Ikaslea eroso sentitzen den arloak eta/edo trebetasunak indartzea eta indartzea.• Jarraibide bat baino gehiago ez ematea, eraginkorragoa da aginduak banan-banan ematea.• Betebeharren kopurua eta zailtasun-maila egokitzea.• Ikasleak enuntziatuak edo idatzizko informazioa kopiatzea saihestea, eta galderak diktatzea.• Ikusmen- edo entzumen-indargarriak bilatzea ikasgaiaren edukiak lantzeko.• Entzumen-indargarriak erabiltzeko aukera ematea, hala nola pdf audioak.• Kalkulagailua erabiltzeko aukera ematea eta formulak bistan izatea.• Ordu-tegi bisual bat izatea.• Ikasgelan egutegi bat sartzea, azterketen eta lan-entregen datak jasotzeko.• Agenda batekin lan egitea.• Proiektuen bidez ikaskuntza esanguratsua bultzatzea.
<p>Gaztelaniarako eta euskararako jarraibide espezifikoak</p> 	<ul style="list-style-type: none">• Alboetako erlitzak eta abezedarioa dituzten hiztegiak erabiltzea.• Ortografia arbitrarioa lantzeko ikusizko hiztegi pertsonalizatuak egitea.• Prestatuta diktaketak egitea eta lantzen ari den ortografia-arauari erreferentzia egiten dioten ortografia-hutsegiteak soilik zuzentzea.• Pdf audioak erabiltzea testuak ulertzeko.• Kopiatu beharreko testu-kopurua murriztea.• Derrigorrezko irakurketa-kopurua murriztea.

	<ul style="list-style-type: none"> • Liburuen irakurketa ebaluatzea, aldez aurretik egituratutako edo kapitulukako lanak eginez. • Bikoteka irakurtzea. • Ikaslearen borondatea errespetatzea ozen irakurtzerakoan.
Atzerriko hizkuntzak	<ul style="list-style-type: none"> • Adierazi gai bakoitzaren gutxieneko helburuak (hiztegia eta gramatika). • Hiztegi kopurua murriztea. • Ortografia-akatsak ez zuzentzea. • Egituraketa gramatikaleko formulak begi bistan edukitzeko aukera ematea. • Nahitaez irakurri beharreko liburuen kopurua murriztea. • Egin beharreko diktaketa aldez aurretik ematea. Diktaketa prestatuak.
Ikasketa-tekniken garapena	<ul style="list-style-type: none"> • Ikasgai bakoitzari astean zehar eskainitako ikasketa-denbora planifikatzea. • Gako-hitzak identifikatzea eta azpimarratzea. • Koloreak eta irudiak dituzten apunteen bidez laburtzea. • Kontzeptuzko mapak eskuz edo programa informatikoekin egitea. • Mapa mentalak egitea. • Giltzen eskemak egitea. • Ikasketa-fitxekin lan egitea ("Memory", "Quiz-quiz" ...).
Ebaluatzeko jarraibide espezifikoak	<ul style="list-style-type: none"> • Gorria ez den beste kolore bat erabiltzea zuzentzeko. • Idazketan egindako akats guztiak ez zuzentzea. • Azterketako galderak idatziz aurkeztea. • Ebaluazio-probak egiteko ordenagailua erabiltzeko aukera ematea (disgrafia-kasuetan). • Ebaluazio-probak astebete baino lehenago ezagutzea. • Ebaluaziorako alternatiba osagarriak planteatzea (ahozko azterketa, test motako azterketa ...). • Azterketaren formatua egokitzea (enuntziatu laburrak, gako-hitzak nabarmentzea, laguntza bisuala, adibideak, letraren tamaina handitzea, galdera bakoitzeko eskaera bat ...). • Koaderno ebaluazio-tresnatzat hartzea. • Azterketa irakurri aurretik. • Enuntziatuak ulertu dituela ziurtatzea. • Denbora gehiago ematea edo galdera-kopurua murriztea. • Edukiaren arabera ebaluatzea. • Ortografia-hutsegiteek ez dute emaitzan eraginik izan behar.
Curriculumaren norbanakako egokitzapen metodologikoak, egokitzapen esanguratsua ez dena	<ul style="list-style-type: none"> • Ordenagailuaren eta programa informatiko espezifikoaren erabilera baimentzea (pdf audioak). • Ikasleak ozen irakurtzeko hartzen duen erabakia errespetatzea. • Lanak, jarduerak, azterketak eta abar ondo ulertzen direla ziurtatzea. • Lanean, jardueretan, azterketetan eta abarretan denbora gehiago ematea edo galdera-kopurua murriztea. • Irakurketa-liburuak irakurketa-mailara egokitzea. • Biderkatzeko taulak eta kalkulagailua erabiltzeko aukera ematea. • Ez egin zuzenketa gorririk. • Ortografiako hutsegite guztiak zuzentzea saihestea. • Edukiaren arabera ebaluatzea, ortografia-hutsegiteek eraginik izan gabe.

Ikasketa Kooperatiboa

IKT-ak

Iturria: Prodislex. Protocolo de detección y actuación en Dislexia.